

CASTELLÓ-SANT JOAN DE PENYAGOLOSA, PEL SENDER DE LA LLUNA PLENA

El GR-33 és el sender de gran recorregut que comunica la mar (Castelló de la Plana) amb l'interior de la província de Castelló, tot travessant-la d'est a oest fins connectar Sant Joan de Penyagolosa amb l'altre sender de gran recorregut GR-7, que la travessa de nord a sud.

El GR-33 o sender de la Lluna Plena no és ben bé un sender, ja que no hi havia cap ruta que connectara de manera directa l'interior amb la mar; és una suma de senders i camins de ferradura que la gent utilitzava per comunicar els pobles, els masos i els llogarets entre ells.

El GR-33 està constituït per una ruta principal i 5 d'alternatives; totes elles tenen croquis, estan marcades i descrites.

El nom de Sender de la Lluna Plena té l'origen en el fet que, des de fa molts anys la primera part del recorregut (Castelló de la Plana - les Useres) es realitza durant la nit i, per tal de poder distingir el camí, orientar-se, i, actualment, veure'n els senyals, es fa sempre el primer divendres de lluna plena de l'any.

La ruta naix a Castelló de la Plana i finalitza a Sant Joan de Penyagolosa (Vistabella), passa pels pobles de les Useres i Xodos, i recorre els termes de Castelló de la Plana, Borriol, Vilafamés, les Useres, Atzeneta, Lluçena, Xodos i Vistabella. Tal i com hem dit al pròleg, la Pujada fou concebuda pel Centre Excursionista de Castelló el 1959, a causa de la proposta de pujar la imatge de la patrona de Castelló, la Mare de Déu del Lledó, al cim del Penyagolosa (1.814m.).

Aquestes primeres pujades van ser tremendament dificultoses, perquè no hi havia un trajecte sistematitzat o marcat i perquè es desconeixia l'existència d'altres recorreguts alternatius, que feren la pujada més suportable. El temps i l'interès de l'entitat i dels seus membres han fet possible la realització de l'itinerari tal com el coneixem actualment.

La fisonomia del sender està marcada per les dents de serra que configuren les muntanyes que hi ha entre la mar i Sant Joan de Penyagolosa, que se situen paral·leles a la mar, la qual cosa obliga a realitzar una pujada total de 2.500m., amb les corresponents baixades, en un recorregut de 58 quilòmetres.

El paisatge predominant està format per arbusts, terra de cultiu i de pinar i ginebrar: és un paisatge suggeridor, que subjuga per la seua immensitat.

Els pobles i les comarques per on passa es distingeixen més per acollidors, per la calma i serenitat que es respira als carrers estrets i costeruts, i per la gastronomia, que per la conservació del patrimoni.

Tot i això, hom pot contemplar durant el trajecte l'ermita de Sant Vicent, que conserva la pedra des d'on predicava el Sant Valencià, i el castell àrab a Borriol.

A les Useres es pot veure l'església i els carrers adjacents d'un evident caire medieval, i també es pot tastar el suculent "Tombet de les Useres" (carn de xai guisada); aquest poble és el que dona nom a una de les peregrinacions religioses més autèntiques, emocionant fins l'esglai. i de més sentir religiós de les que es poden veure a les nostres comarques. Aquest poble és el començament i la fi de "Els pelegrins de les Useres", l'ancestral peregrinació a Sant Joan de Penyagolosa (camí que segueix el GR-33 a partir de les Useres). Ja al terme de Lluçena hom passa per Sant Miquel de les Torrocelles, antic castell de marca (frontera), que actualment fa d'ermita i que a l'Edat Mitjana (s. XIII) guardava la frontera entre els Anglesola de Culla (setena de Culla) i els Urrea de l'Alcalatén. La seua ubicació a la part extrema de la demarcació de l'Alcalatén, tot limitant amb la Tinença de Culla, fa pensar en un castell fronterer, igual que la setena de Culla tenia el seu (el d'Atzeneta).

Xodos, vist des de lluny, és com la proa d'un immens vaixell que navega en una mar de verds pinars amb muntanyes, que pareixen les onades encrespades i les veles desplegadas al vent del Penyagolosa. Situat a 1.000m d'altitud, a la falda del Penyagolosa, i voltat de boscos de pins i carrasques, està construït sobre una immensa pedra i guarda totes les característiques agradables d'un poble de muntanya.

Sant Joan és la calma feta bosc. Està situat al costat del barranc de la Teixera, al bell mig d'una fondalada voltada de muntanyes totalment entapissades de pinars. Sarthou Carreres diu que l'ermita de Sant Joan fou un antic convent de cenobites, construït el 1706 al costat de les ruïnes de l'antic edifici (encara que al llibre de Camins de l'heretatge de Culla -1597- sempre apareix com a ermita de Sant Joan i no diu res de cenobi o monestir). L'altar major, d'ordre compost, conserva talles d'estil barroc; al centre té el quadre de Sant Joan Baptista, pintat per en Jacint Gerómino Espinosa.

El GR-7 es connecta al mateix ermitori i des d'allà es poden realitzar 11 petits recorreguts (PR DEL 64 AL 74) circulars que comencen i acaben a l'ermitatge (cfr: "**Penyagolosa Excursions a peu**" - del Centre Excursionista de Castelló).